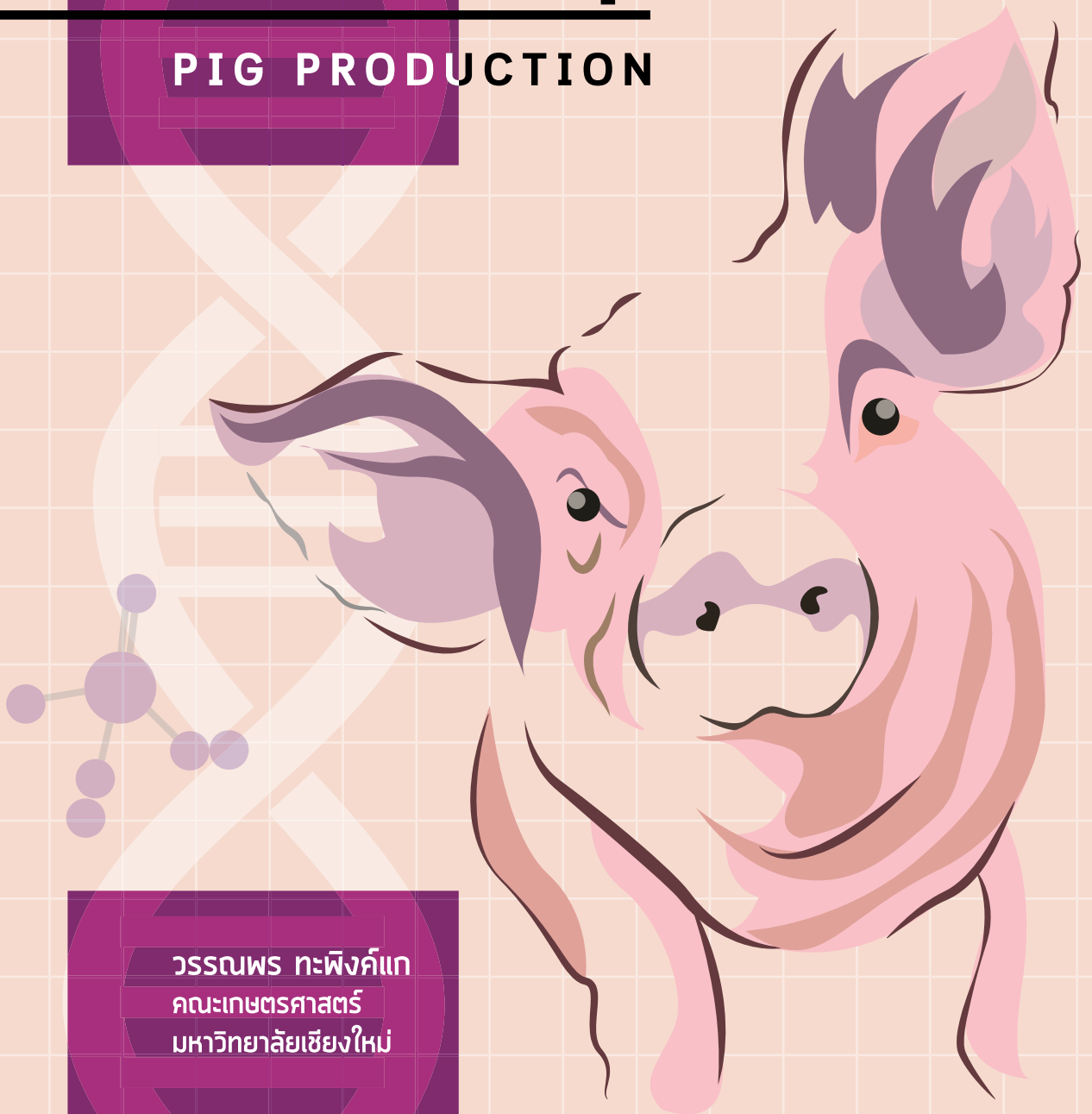

การผลิตสุกร

PIG PRODUCTION

วรรณพร ทะพิงค์ไถ
คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

• คำนำ •

หนังสือ “การผลิตสุกร” เล่มนี้ เกิดจากการรวบรวมข้อมูลและประมวลความรู้ของผู้เขียน โดยมุ่งเน้นถึงสาระสำคัญของกระบวนการผลิตสุกร ทั้งในเรื่องความสำคัญของสุกร ความรู้พื้นฐานของการผลิตสุกร การจัดการฟาร์มสุกร การให้อาหารและโภชนศาสตร์สุกร เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตสุกรทั้งระบบ โดยในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้นำข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสุกรที่เป็นงานวิจัยใหม่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาเพื่อให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลทั้งหมดผู้เขียนได้รวบรวมมาจากตำรา หนังสือ บทความ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสุกร และยังได้สอดแทรกข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อให้สามารถปรับใช้ได้กับการปฏิบัติงานจริง ทั้งนี้ผู้เขียนจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือ “การผลิตสุกร” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับนักศึกษาหรือผู้ที่สนใจทั่วไป ผู้เขียนขอน้อมรับข้อเสนอแนะและข้อท้วงติงทั้งหมด เพื่อให้เนื้อหาวิชาการของหนังสือ “การผลิตสุกร” เล่มนี้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาททั้งวิชาและความรู้ ขอขอบคุณภาควิทยาศาสตร์และสัตววิชา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนและให้โอกาสที่ดีมาโดยตลอด นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณกำลังใจและแรงผลักดันจากครอบครัวที่เป็นกำลังสำคัญให้การเขียนหนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณ คุณชัยวัฒน์ อาจัน คุณกนกทิพย์ ปัญญาไชย และ คุณภควัต ยินดี ที่เป็นกำลังสำคัญในการพิสูจน์อักษรและการจัดทำรูปเล่มของหนังสือเล่มนี้ให้ถูกต้อง สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณสมควร ชูวรรณะปกรณ์ รองกรรมการผู้จัดการบริหาร สายงานวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์และเทคโนโลยีการเลี้ยงสุกร บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด และ คุณศุภชัย พันธุ์ งามสง่า ผู้จัดการอาวุโส บริษัท เบทาโกรภาคเหนืออุตสาหกรรม จำกัด ที่ให้คำแนะนำแก่ผู้เขียนและช่วยตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับของเอกสารคำสอนเล่มนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วรรณพร ทะพิงค์แก

เมษายน 2561

• สารบัญ •

คำนิยม	III
คำนำ	IV
สารบัญ	V
สารบัญภาพ	X
สารบัญตาราง	XV

01 วิวัฒนาการและความสำคัญของสุกร 1

1.1	วิวัฒนาการของการเลี้ยงสุกร	3
1.2	วงจรชีวิตสุกร	4
1.3	การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย	5
1.4	ความสำคัญของการเลี้ยงสุกร	8
1.5	สถานการณ์การผลิตสุกรของประเทศไทย	10
1.6	สถานการณ์การผลิตสุกรของโลก	12
1.7	สถานการณ์การผลิตสุกรของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	14
	เอกสารอ้างอิง	19

02 พันธุ์ การคัดเลือก และการปรับปรุงพันธุ์สุกร 21

2.1	ประเภทของสุกร	23
2.2	พันธุ์สุกร	24
2.3	พันธุ์กรรมสุกร	27
2.4	การคัดเลือกพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์สุกร	35
2.5	ระบบการคัดเลือกพันธุ์สุกร	37
2.6	ระบบการผสมพันธุ์สุกร	40
2.7	เทคโนโลยีชีวภาพในการปรับปรุงพันธุ์สุกร	45
	เอกสารอ้างอิง	47

• สารบัญ •

03	กายวิภาคและสรีรวิทยาสุกร	49
3.1	ลักษณะทั่วไปของสุกร	51
3.2	กายวิภาคสุกร	52
3.3	สรีรวิทยาสุกร	55
	เอกสารอ้างอิง	64
04	ระบบสืบพันธุ์และการสืบพันธุ์ของสุกร	65
4.1	ระบบสืบพันธุ์ของสุกรเพศผู้	67
4.2	ระบบสืบพันธุ์ของสุกรเพศเมีย	70
4.3	ฮอร์โมนที่เกี่ยวข้องในระบบสืบพันธุ์สุกรเพศเมีย	74
4.4	อายุเมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ของสุกรเพศเมีย	75
4.5	วงรอบการเป็นสัดและการตกไข่	75
4.6	การเหนี่ยวนำการเป็นสัด	76
4.7	การผสมเทียม	78
4.8	การตั้งท้อง	85
4.9	การคลอด	86
	เอกสารอ้างอิง	88
05	อาหารและการให้อาหารสุกร	89
5.1	ระบบย่อยอาหารสุกร	91
5.2	การย่อยอาหารของสุกร	98
5.3	โภชนะและความต้องการโภชนะของสุกร	99
5.4	วัตถุดิบอาหารสัตว์	118
5.5	การประกอบสูตรอาหารสุกร	125
5.6	การให้อาหารสุกร	139
5.7	ปัจจัยที่มีผลต่อการกินได้และปริมาณการกินอาหารของสุกร	147
	เอกสารอ้างอิง	151

• สารบัญ •

06 **พฤติกรรม และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของสุกร** 153

6.1	พฤติกรรมสุกร	155
6.2	การรับรู้ของสุกร	159
6.3	การปรับตัวและความต้องการสภาพแวดล้อมของสุกร	161
	เอกสารอ้างอิง	168

07 **โรงเรือน อุปกรณ์ และการวางแผนฟาร์มสุกร** 169

7.1	ปัจจัยที่ควรพิจารณาในการสร้างฟาร์ม	171
7.2	ข้อควรคำนึงในการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสุกร	172
7.3	ชนิดและการออกแบบโรงเรือนเลี้ยงสุกร	176
7.4	องค์ประกอบของโรงเรือนเลี้ยงสุกร	177
7.5	การคำนวณจำนวนของคอกเลี้ยงสุกร	182
7.6	ความต้องการพื้นที่ของสุกร	186
7.7	ส่วนประกอบของโรงเรือนเลี้ยงสุกร	188
7.8	อุปกรณ์ในโรงเรือนเลี้ยงสุกร	192
7.9	การวางผังฟาร์ม	196
	เอกสารอ้างอิง	198

08 **การวางแผนการผลิตและการจัดการฟาร์มสุกร** 199

8.1	วงจรการผลิตสุกร	201
8.2	การวางแผนการผลิตสุกร	202
8.3	การจัดการสุกรทดแทน	208
8.4	การจัดการสุกรพันธุ์	215
8.5	การจัดการสุกรอ้อมท้อง-คลอด	228
8.6	การจัดการลูกสุกร	234
8.7	การจัดการสุกรอนุบาล	245
8.8	การจัดการสุกรขุน	246
8.9	การจัดการฟาร์มทั่วไป	250
8.10	การประเมินประสิทธิภาพการผลิต	252
	เอกสารอ้างอิง	254

• สารบัญ •

09 การทำบันทึกภายในฟาร์มสุกร 255

9.1	รายงานประจำตัวแม่สุกร	257
9.2	รายงานประจำตัวพ่อสุกร	257
9.3	รายงานการผสมพันธุ์	260
9.4	รายงานประจำวันในฟาร์ม	261
9.5	รายงานสุขภาพสุกร	261
9.6	รายงานการคัดทิ้งและการตายของสุกร	265
9.7	รายงานการขายสุกร	265
9.8	ปฏิทินอเนกประสงค์	268
	เอกสารอ้างอิง	270

10 โรคและการสุขาภิบาลฟาร์มสุกร 271

10.1	ชีพจักรปกติของสุกร	273
10.2	ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคในฟาร์มสุกร	273
10.3	สาเหตุของโรคสุกร	275
10.4	โรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย	276
10.5	โรคที่เกิดจากไวรัส	281
10.6	โรคที่เกิดจากเชื้อรา	289
10.7	โรคที่เกิดจากเชื้อมัยโคพลาสมา	291
10.8	โรคที่เกิดจากพยาธิ	293
10.9	โรคที่เกิดจากสาเหตุอื่น	296
10.10	การสุขาภิบาลฟาร์มสุกร	299
10.11	ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ	304
	เอกสารอ้างอิง	310

11 ของเสียและการกำจัดของเสียในฟาร์มสุกร 311

11.1	ของเสียที่เกิดจากการทำฟาร์มสุกร	313
11.2	ปัญหา/มลพิษที่เกิดจากของเสียจากฟาร์มสุกร	316
11.3	แนวทางการจัดการของเสียที่เกิดขึ้นในการทำฟาร์มเลี้ยงสุกร	320
11.4	การจัดการหลังการบำบัดของเสีย	330
	เอกสารอ้างอิง	331

12 การฆ่าและผลิตภัณฑ์จากสุกร 333

12.1	การฆ่าสุกร	335
12.2	การตัดแต่งซากสุกร	340
12.3	การประเมินคุณภาพซากสุกร	344
12.4	ระดับคะแนนของซากสุกร	345
12.5	องค์ประกอบของเนื้อสุกร	346
12.6	ปัจจัยชีวิตคุณภาพของเนื้อสุกร	347
12.7	ลักษณะเนื้อสุกรแบบต่าง ๆ	351
12.8	ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกร	354
	เอกสารอ้างอิง	356

13 การประกอบกิจการ และการตลาดสุกร 357

13.1	การตลาด	359
13.2	กลไกการตลาด	360
13.3	ระบบตลาดสุกร	360
13.4	ปัจจัยที่มีผลต่อตลาดสุกร	362
13.5	การตลาดสุกรต่างประเทศ	365
	เอกสารอ้างอิง	367

14 การเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร 369

14.1	หลักการเกษตรที่ดี	371
14.2	หลักสวัสดิภาพสัตว์	371
14.3	แนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร	374
	เอกสารอ้างอิง	382

คำย่อ	383
อภิธานศัพท์	389
ดัชนี	397

วิวัฒนาการ และ สถานการณ์การผลิต

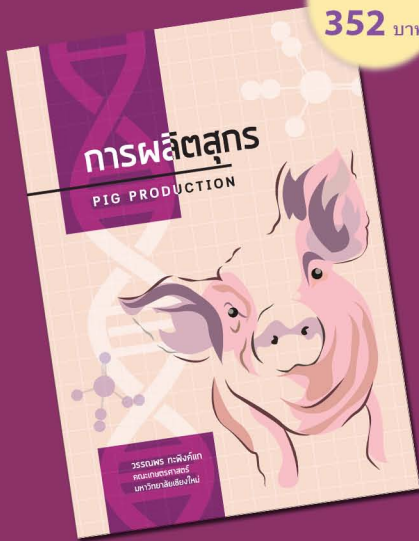
การวางแผนการผลิต และ การจัดการฟาร์ม

ข้อมูลที่สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พบคำตอบได้ใน การผลิตสุกร

E-book

352 บาท

สจ.ดร.จรรณพร กะพิงต์ไถก

การผลิตสุกร เป็นหนังสือที่ว่าด้วย วิวัฒนาการและสถานการณ์การผลิตสุกร พันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์ กายวิภาคและสรีรวิทยาสุกร ระบบสืบพันธุ์ของสุกร อาหารและการให้อาหารสุกร พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของสุกร โรงเรือน อุปรกรณ์ และการวางแผนฟาร์มสุกร การวางแผนการผลิตและการจัดการฟาร์มสุกร การบันทึกภายในฟาร์มสุกร ของเสียและการจัดการของเสียในฟาร์มสุกร การฆ่าและผลิตภัณฑจากสุกร การตลาดสุกร และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

ทั้งนี้ เนื้อหาในส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดการฟาร์มสุกร ได้แทรกรูปภาพที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการปฏิบัติงานจริงในฟาร์มของมหาวิทยาลัยและของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง การแทรกรูปภาพในขั้นตอนการฆ่า การตัดแต่งซาก และลักษณะของเนื้อสุกร องค์ประกอบของเนื้อสัตว์ อันจะช่วยให้ผู้บริโภคใช้พิจารณาเลือกซื้อเนื้อสัตว์ที่ปลอดภัยได้

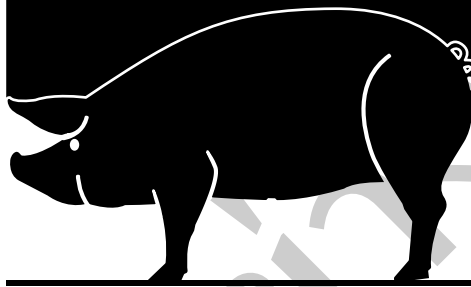
CHIANG MAI
UNIVERSITY PRESS

ISBN: 978-616-398-363-3

9 786163 983633

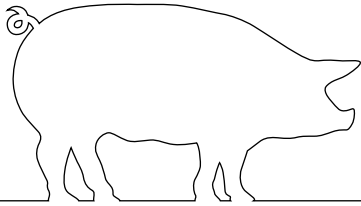
ราคา 287 บาท

**วิวัฒนาการและ
สถานการณ์
การผลิตสุกร**

chapter

01

สุกรเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การเลี้ยงสุกรเป็นไปเพื่อการผลิตเนื้อ ซึ่งเนื้อสุกรถือเป็นแหล่งโปรตีนที่ดีและมีคุณค่าทางโภชนาสูง และนอกจากจะเลี้ยงไว้เพื่อใช้เป็นแหล่งอาหารแล้ว สุกรยังถูกใช้เป็นสัตว์ต้นแบบในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีลักษณะทางชีววิทยาสวนใหญ่ใกล้เคียงกับมนุษย์ สุกรเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย และมีการเจริญเติบโตที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในอดีตสุกรถือว่าเป็นผู้กำจัดของเสีย (scavenger) สุกรสามารถกินเศษอาหารและวัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ เป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้าน (backyard farms) แต่ในปัจจุบัน รูปแบบการเลี้ยงสุกรเปลี่ยนไปเป็นแบบอุตสาหกรรมที่ต้องการการผลิตในปริมาณสูง ทำให้มีการพัฒนาระบบการจัดการ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนสูตรอาหารสุกรเพื่อให้สามารถผลิตสุกรได้ในปริมาณมากและมีการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้น

1.1 วิวัฒนาการของการเลี้ยงสุกร

กว่า 9,000 ปีที่ผ่านมา มนุษย์ได้เริ่มมีการนำสุกรเข้ามาเลี้ยงในแถบเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และมีการกระจายการเลี้ยงสุกรไปยังประเทศซีเรีย ซูดาน และอียิปต์ ต่อเนื่องไปยังประเทศกรีซและยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เดียวกันก็มีการเลี้ยงสุกรในเอเชียตะวันออกเฉียง โดยมียุโรปตะวันออกเฉียงใต้ ได้เริ่มมีการเลี้ยงสุกรในประเทศจีนเมื่อ 7,000 ปีที่ผ่านมา (McGlone and Pond, 2003) สุกรเป็นสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ชนิดอื่น โดยมนุษย์มีการนำสุกรมาใช้ประโยชน์ในสองทาง คือ 1) เป็นแหล่งอาหารหลักสำคัญของประชากรโลก และ 2) ใช้เป็นสัตว์ต้นแบบในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ เนื่องจากสุกรเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีลักษณะทางชีววิทยาส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับมนุษย์มาก

สุกรถูกจัดตามอนุกรมวิธานให้อยู่ไฟลัม (phylum) คอร์ดาตา (Chordata) และลักษณะเท้าที่เป็นกีบจึงถูกจัดอยู่ในออเดอร์ (order) อาร์ทีโอแดคทีลา (Artiodactyla) ร่วมกับสัตว์ที่มีกีบเท้า เช่น โค กระบือ เป็นต้น ซึ่งเป็นสัตว์กระเพาะรวม (ruminant animal) (ตารางที่ 1.1) แต่สุกรเป็นสัตว์กระเพาะเดี่ยว (monogastric animal) จึงถูกแยกออกมาอยู่ในسابออเดอร์ (suborder) ซูอีน่า (Suina) และแบ่งออกได้หลายสปีชีส์ (species) สปีชีส์ของสุกรที่สำคัญ ได้แก่ ซัส สโครฟา (*Sus scrofa*) ซึ่งเป็นสุกรป่าที่อาศัยอยู่ในทวีปยุโรป อเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ลักษณะของสุกรสปีชีส์นี้คือ หัวใหญ่ จมูกยาว ไหล่ใหญ่ ขายาว เมื่อยังเล็กมีสีลายเหมือนแตงไทย เมื่ออายุมากขึ้นลายจะหายไป มีขนาดความยาวลำตัว 135-150 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 75-200 กิโลกรัม โดยเพศผู้มีน้ำหนักมากกว่าเพศเมีย อีกสปีชีส์ที่สำคัญคือ ซัส อินดิคัส (*Sus indicus*) หรือ ซัส วิททานัส (*Sus vittatus*) เป็นสุกรป่าที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน ญี่ปุ่น และประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย มีลักษณะที่สำคัญคือ ตัวเล็ก กระดูกเล็ก ขาสั้น ตัวสั้น เตี้ย เป็นหนุ่มเป็นสาวเร็ว และผิวหนังเรียบ

สำหรับสุกรที่นิยมเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือ สุกรบ้าน (domestic pig) หรือ ซัส โดเมสติกัส *Sus domesticus* โดยสุกรบ้านจะมีโครโมโซม 38 แท่ง ซึ่งมากกว่าสุกรป่า (wild pig) ที่มีโครโมโซม 36 แท่ง และสุกรลูกผสม (hybrid pig) ที่มีโครโมโซม 37 แท่ง (Pond and Mersmann, 2001)

ตารางที่ 1.1 ลำดับอนุกรมวิธานของสุกร

Kingdom	Animalia
Phylum	Chordata
Class	Mammalia
Order	Artiodactyla (even-toed ungulates)
Suborder	Suina (hippopotamus, paccaries, pigs)
Family	Suidae
Genus	<i>Sus</i>
Species	<i>barbatus</i> (bearded pig of Malaya, Sumatra, Borneo) <i>celebensis</i> (warty pig of Sulawesi) <i>cystatus</i> (Indian crested pig or Asiatic wild pig of India) <i>salvanus</i> (pygmy pig of Southeast Nepal, Assam) <i>scrofa</i> (wild boar of Europe, Asia); domestic pig <i>verrucosus</i> (Javanese warty hog of Java, Sulawesi, Philippines) <i>vittanus</i> (Banded pig of Malay Archipelago)

ที่มา: McGlone and Pond (2003)

1.2 วงจรชีวิตสุกร

หลังจากที่สุกรเพศเมียได้รับการผสมพันธุ์แล้ว จะใช้ระยะเวลาในการตั้งท้อง (gestation period) ประมาณ 114 วัน หรืออยู่ในช่วง 110-118 วัน ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของสุกร หลังจากแม่สุกรคลอดลูกแล้ว จะเข้าสู่ระยะให้นมลูก (lactation period) ซึ่งเป็นช่วงที่แม่สุกรใช้เวลาในการเลี้ยงลูกประมาณ 8-10 สัปดาห์ แล้วจึงหย่านม แต่ในทางอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรอาจมีระยะให้นมลูกเพียง 3-5 สัปดาห์จึงหย่านม

สุกรจะเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ (puberty) เมื่ออายุประมาณ 5-6 เดือน แต่ในสุกรบางสายพันธุ์ โดยเฉพาะสุกรสายพันธุ์เอเชียและสุกรที่มีขนาดเล็ก อาจเริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็วกว่าประมาณ 3-4 เดือน และจะเริ่มผสมพันธุ์หลังจากถึงวัยเจริญพันธุ์ไปแล้ว 1-2 เดือน โดยแม่สุกรสาว (gilt) สามารถให้ลูกประมาณ 7-8 ตัวต่อครอก ในขณะที่แม่สุกรนาง (sow) ที่เคยให้ลูกมาแล้ว จะให้ลูกได้ประมาณ 10-12 ตัวต่อครอก หรือสุกรบางสายพันธุ์ในประเทศจีน อาจให้ลูกได้มากถึง 15-18 ตัวต่อครอก

โดยทั่วไปสุกรเพศเมียจะมีวงรอบการเป็นสัด (estrus cycle) ประมาณ 3 สัปดาห์ หรือ 21 วัน ดังนั้นแม่สุกรจึงสามารถให้ลูกได้อย่างน้อย 2 ครอกต่อปี เป็นระยะเวลา 2-5 ปี หรืออาจนานกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายของแม่สุกร โดยสุกรมีอายุขัยเฉลี่ยอยู่ที่ 15 ปี (Pond and Mersmann, 2001) วงจรชีวิตของสุกรแสดงดังในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 วงจรชีวิตของสุกร

ระยะของสุกร	ระยะเวลา
ระยะอุ้มท้อง (gestation period), วัน	114 ± 4
ระยะให้นมลูก (lactation period), สัปดาห์	2-8
ระยะเจริญเติบโตถึงขุน น้ำหนัก 90 กิโลกรัม, วัน	90-150
อายุเมื่อน้ำหนัก 90 กิโลกรัม, วัน	120-200
อายุเมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์ (age at puberty), วัน	150-200
อายุเมื่อเริ่มผสมพันธุ์ครั้งแรก, เดือน	7-8
ระยะเจริญพันธุ์ (puberty), ปี	4-8
อายุขัย (longevity), ปี	12-15

ที่มา: ดัดแปลงจาก Pond and Mersmann (2001)

1.3 การเลี้ยงสุกรในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการเลี้ยงสุกรมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว โดยการเลี้ยงสุกรตามชนบทที่ห่างไกลตัวเมืองยังคงมีรูปแบบการเลี้ยงคล้ายคลึงกับการเลี้ยงในอดีต คือ ลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตามบ้าน อาหารที่ใช้เลี้ยงหาได้ตามครัวเรือน เช่น เศษอาหาร เศษผัก และหยวกกล้วย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังอาจมีการปล่อยให้สุกรออกไปขุดคุ้ยหากินหัวเผือก หัวมัน และอื่น ๆ ตามธรรมชาติและสัญชาตญาณ นอกจากจะถูกเลี้ยงไว้เพื่อเป็นผู้ช่วยในการกำจัดเศษเหลือต่าง ๆ จากครัวเรือนแล้ว สุกรยังถูกนำมาเป็นอาหารในโอกาสหรือเทศกาลสำคัญต่าง ๆ สุกรที่นิยมนำมาเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นเพศเมีย เพราะสามารถให้ลูกไว้เลี้ยงต่อไปได้อีก นอกจากการเลี้ยงแบบปล่อยอิสระแล้ว ในระยะขุนสุกรอาจมีการเลี้ยงแบบขังรวมภายในคอก คอกละประมาณ 5-6 ตัว ไปจนถึง 50-100 ตัว อย่างไรก็ตาม อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรยังเป็นอาหารที่หาได้ตามพื้นบ้านทั่วไป ซึ่งมีโภชนาการไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสุกรโดยเฉพาะโปรตีน จึงทำให้สุกรมีอัตราการเจริญเติบโตไม่ดี ส่งผลให้

ได้ผลผลิตน้อย (วันดี, 2546) สุกรที่เลี้ยงไม่ได้รับการพัฒนาสายพันธุ์ ยังคงเป็นสุกรพันธุ์พื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยสุกรพื้นเมืองของไทยสามารถแบ่งออกได้ตามท้องถิ่นที่เลี้ยง เช่น

- **ภาคเหนือ** สุกรที่เลี้ยงมักมีลำตัวใหญ่ โครงใหญ่ มักเป็นสุกรพันธุ์ควาย หรืออาจเรียกว่า หมูตาขาว เนื่องจากมีสีขาวรอบ ๆ ขอบตา เมื่อเลี้ยงแล้วอาจมีน้ำหนักถึง 160-180 กิโลกรัม

- **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** สุกรมีขนาดเล็กกว่าสุกรที่เลี้ยงในภาคเหนือ ทางตอนบนของภาคจะเลี้ยงสุกรที่มีขนาดใหญ่กว่าทางตอนล่าง โดยสุกรทางตอนบนของภาคส่วนใหญ่มีสีดำ หนึ่งย่น อ้วนยาก น้ำหนักประมาณ 120-130 กิโลกรัม ส่วนสุกรทางตอนล่างของภาคมีน้ำหนักประมาณ 60-70 กิโลกรัม หูเล็กตั้ง ว่องไว ปราดเปรียว หาอาหารเองได้เก่ง กระดูกเล็ก เนื้อแน่น ส่วนมากมักเรียกว่า หมูราด หรือ หมูกระโดน

- **ภาคกลาง ตะวันออก ตะวันตก และภาคใต้** ส่วนใหญ่เลี้ยงสุกรพันธุ์ไหลล่า ซึ่งมีลักษณะสีดำ ท้องขาว หลังแอ่น ท้องยาน คาดว่าสุกรไหลล่านั้นมีเชื้อสายมาจากประเทศจีน

สุกรพื้นเมืองถือเป็นสุกรที่มีการเจริญเติบโตต่ำ ทำให้ต้องใช้เวลานานในการเลี้ยงนาน ให้ผลผลิตน้อย และเนื่องด้วยสภาพการเลี้ยงตามบ้าน ทำให้เกิดปัญหาการมีพยาธิในเนื้อและทางเดินอาหารเมื่อนำมาบริโภค จึงทำให้มีการบริโภคเนื้อสุกรน้อย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยในเขตชุมชนเมือง ส่วนตามชนบทยังคงนิยมบริโภคเนื้อโค กระบือ หรือสัตว์ป่าอื่น ๆ ที่ยังมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์มากกว่า

จากปัญหาประสิทธิภาพการเจริญเติบโตที่ต่ำของสุกรพันธุ์พื้นเมือง ส่งผลให้มีผู้นำสุกรจากประเทศอังกฤษเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จำนวน 2 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ลาร์จแบล็ค (Large Black) และพันธุ์เอสเสก (Essex) ต่อมาในปี พ.ศ. 2461 สุกรทั้ง 2 สายพันธุ์นี้ ได้ถูกนำไปเลี้ยงที่โรงเรียนเกษตรกรรมนครปฐมและสุญพันธุ์ไปในที่สุด ในปี พ.ศ. 2482 พระนรราชจางงและคณะทูตสันถวไมตรี ได้มีการนำเข้าสู่กรมจากประเทศออสเตรเลีย และนำไปเลี้ยงที่สถานีกสิกรรมแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พันธุ์เบอร์กเชียร์ (Berkshire) ลาร์จไวท์ (Large White) มิดเดิลไวท์ (Middle White) และพันธุ์แทมเวิร์ท (Tam Worth) ภายหลังได้มีการจัดตั้งสถานีเกษตรกรรมกลางบางเขน สุกรดังกล่าวจึงได้ถูกแบ่งมาเลี้ยงที่สถานีเกษตรกรรมกลางบางเขน แต่ได้สุญพันธุ์ไประหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ 2) ต่อมาในปี พ.ศ. 2492 กองสัตวบาล กรมปศุสัตว์ ได้สั่งซื้อสุกรทั้ง 4 สายพันธุ์ดังกล่าว จากประเทศออสเตรเลียมาเพิ่มอีกจำนวน 86 ตัว และในปี พ.ศ. 2497 กรมปศุสัตว์โดยความช่วยเหลือขององค์การยูซอม (USOM) ได้ส่ง นายประยูร สิทธิชัย นายยอด วัฒนสินธุ์ และนายจอม วิลเลียม ไปซื้อสุกรพันธุ์ดูโรค เจอร์ซี (Duroc Jersey) เบอร์กเชียร์ และแฮมเชียร์ (Hamshire) จากประเทศสหรัฐอเมริกาเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2500 โดยการช่วยเหลือของแผนโคลัมโบ ประเทศไทยได้มีการจัดซื้อสุกรพันธุ์ ลาร์จไวท์ ซึ่งเป็นสุกรที่มีลักษณะการให้เนื้อดี ลำตัวยาว เต้านมมากกว่าสุกรที่มีการเลี้ยงอยู่เดิม จากฟาร์มที่มีชื่อเสียงของประเทศอังกฤษจำนวน 25 ตัว ต่อมาปี พ.ศ. 2504 กรมปศุสัตว์ให้ นายอิสระ กริชชาพล เป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อสุกรพันธุ์ ลาร์จไวท์ เพิ่มอีกจำนวน 15 ตัว และ พ.ศ. 2505 กรมปศุสัตว์ ให้ นายสมจิตร ยอดเศรษฐี และนายศิริพงษ์ สุคนธสรรพ์ เป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อสุกรพันธุ์ดุรอกซึ่งมี ลักษณะที่ดี มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม และสภาพการเลี้ยงที่ไม่ดีได้ เพื่อเปลี่ยนสายเลือดอีก จำนวน 5 ตัว ต่อมาบริษัทเอกชนนำเข้าสู่กรอีกเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งปัจจุบัน สุกรที่นำเข้ามา เลี้ยงส่วนใหญ่มี 4 สายพันธุ์ คือ พันธุ์ลาร์จไวท์ แลนด์เรซ ดุรอก และเปียเตรง (Pietrain) (บัญชา, 2552)

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเลี้ยงสุกรอย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยสามารถจำแนกตามลักษณะ การเลี้ยงได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- **การเลี้ยงสุกรแบบพื้นบ้านหรือรายย่อย (back yard system)** เป็นกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรส่วน น้อยประมาณ 10-20 เปอร์เซ็นต์ของประเทศ ซึ่งกระจายอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ มักมีไว้ประมาณ 2-5 ตัว เลี้ยงแบบหลังบ้าน ส่วนมากเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน และอาจขายบ้างในกรณีที่มีจำนวนสุกร มากขึ้นโดยมิได้มุ่งหวังกำไร อาหารที่ใช้เลี้ยงยังเป็นอาหารที่ไม่มีคุณภาพ เน้นหาได้ง่ายในท้องถิ่น เป็นหลัก เช่น เศษอาหารหรืออาหารผสมรำปลายข้าว และบางรายอาจผสมหัวอาหารลงไปด้วย ส่วนโรงเรือนอาจเป็นคอกพื้นคอนกรีตหรือคอกพื้นไม้กระดาน และบางครั้งอาจเลี้ยงในคอกพื้นดิน

- **การเลี้ยงสุกรแบบการค้า (commercial swine)** เป็นการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรมโดย เลี้ยงสุกรตั้งแต่หลายพันตัวขึ้นไปหรือมากกว่า คิดเป็น 80-90 เปอร์เซ็นต์ของสุกรที่เลี้ยงในประเทศ ผู้เลี้ยงสุกรประเภทนี้ส่วนใหญ่ใช้เทคนิคและวิธีการที่ทันสมัยเข้ามาพัฒนาระบบการเลี้ยงให้ได้สุกรที่มี คุณภาพดี ใช้เวลาในการเลี้ยงน้อยทำให้ลดต้นทุนการผลิต ฟาร์มมีขนาดใหญ่แต่ละรายมีการเลี้ยงสุกร จำนวนมากขึ้น การเลี้ยงเป็นไปตามหลักวิชาการได้มาตรฐาน แต่อาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด และวิธีการบางอย่าง มีการให้อาหารที่ถูกต้อง ทำวัคซีนป้องกันโรคและถ่ายพยาธิตามขั้นตอนที่เหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาโรงเรือนเลี้ยงสุกรเป็นแบบพื้นโปร่งระบาย (slatted floor) ทำให้ช่วยลดค่าแรงงาน ในการทำความสะอาดและทำให้พื้นคอกแห้งกว่าคอกการเลี้ยงสุกรแบบพื้นบ้าน ส่วนใหญ่ฟาร์มที่มีการเลี้ยงในรูปแบบการค้ามักตั้งอยู่รอบเมืองใหญ่ เนื่องจากกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่อยู่ในเมือง อีกทั้งยัง เป็นการลดต้นทุนการขนส่ง การสูญเสียจากการขนส่ง และลดมลภาวะ ส่วนใหญ่การเลี้ยงแบบการค้า ปัจจุบันเป็นการเลี้ยงแบบอิสระ และมีบางส่วนที่เลี้ยงภายในสัญญาผูกพันกับกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ (contact farming) การเลี้ยงสุกรแบบการค้าสามารถแบ่งขนาดของฟาร์มที่เลี้ยงสุกรออกได้ตาม หน่วยปศุสัตว์ (livestock unit; LU) โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขนาด คือ ฟาร์มสุกรขนาดเล็ก มีจำนวนสุกรระหว่าง 50-500 ตัว หรือระหว่าง 6-60 หน่วยปศุสัตว์ ฟาร์มขนาดกลางมีจำนวนสุกร

ระหว่าง 500-5,000 ตัว หรือระหว่าง 60-600 หน่วยปศุสัตว์ และฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนสุกรมากกว่า 5,000 ตัว หรือมากกว่า 600 หน่วยปศุสัตว์ โดยที่ 1 หน่วยปศุสัตว์ หมายถึง น้ำหนักสุกรรวมกันเท่ากับ 500 กิโลกรัม โดยที่พ่อ-แม่พันธุ์คือน้ำหนักเฉลี่ย 170 กิโลกรัม ส่วนสุกรขุนคือน้ำหนักเฉลี่ย 60 กิโลกรัม และลูกสุกรคือน้ำหนักเฉลี่ย 12 กิโลกรัม

1.4 ความสำคัญของการเลี้ยงสุกร

ปัจจุบันประชากรโลกมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้เกิดความต้องการอาหารเพิ่มขึ้น การเลี้ยงสุกรจึงเป็นอีกอาชีพทางเลือกหนึ่งที่มีมั่นคง และยังทำให้เกิดอาชีพอื่นตามมาอีกมากมาย ด้วยเหตุผลที่ว่าปัจจุบันมีความต้องการเนื้อสุกรในตลาดสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเนื้อสุกรเป็นอาหารแหล่งโปรตีนหลักของประชากรโลก กอปรกับประเทศไทยมีสภาพพื้นที่และอาหารอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเลี้ยงสุกรได้ดี โดยเฉพาะข้าวโพดซึ่งเป็นแหล่งอาหารหลักของสุกร ประเทศไทยสามารถผลิตข้าวโพดได้มากและพอเพียงในการใช้เลี้ยงสุกร นอกจากนี้ การเลี้ยงสุกรยังทำให้ผู้เลี้ยงได้รับความเพลิดเพลินอีกด้วย

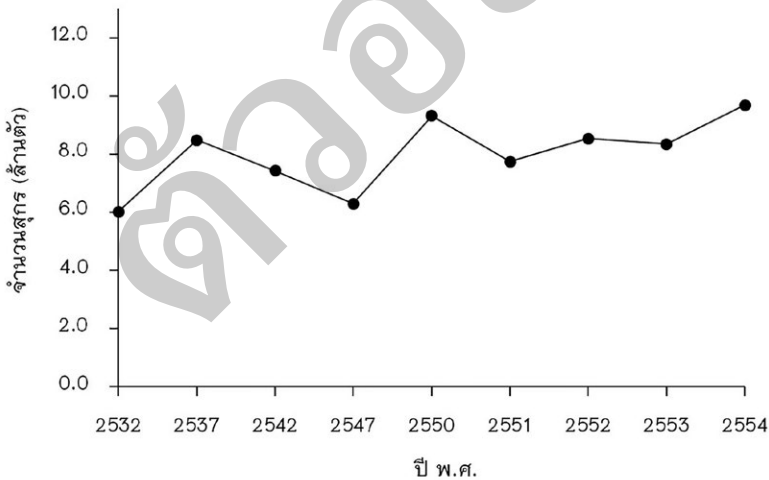
สุชีพ (2522) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการเลี้ยงสุกรสรุปได้พอสังเขป ดังนี้

- สุกรเป็นสัตว์ที่มีอัตราแลกน้ำหนัก (feed conversion ratio; FCR) ที่ดี คือ สุกรเป็นสัตว์ที่ใช้อาหารในปริมาณที่น้อยกว่าสัตว์อื่น ในการเปลี่ยนให้เป็นน้ำหนักตัวในจำนวนน้ำหนักเท่า ๆ กัน เช่น โคเนื้ออาจใช้อาหาร 5-6 กิโลกรัม ในการเปลี่ยนให้เป็นน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม แต่สุกรใช้อาหารเพียง 3 กิโลกรัมหรืออาจน้อยกว่านั้น ในการเปลี่ยนให้เป็นน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม
- สุกรเป็นสัตว์ที่ให้ลูกตก เฉลี่ยครอกละ 8-12 ตัว ซึ่งแม่สุกรหนึ่งตัวสามารถอุ้มท้องได้อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ดังนั้น ใน 1 ปี แม่สุกรจะสามารถให้ลูกสุกรประมาณ 16-24 ตัว และสุกรยังมีอายุเมื่อเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์สั้นกว่าสัตว์อื่น โดยสุกรสาวอายุ 1 ปี สามารถอุ้มท้องได้แล้ว แต่ในโคต้องมียายุไม่ต่ำกว่า 3 ปี จึงอุ้มท้องและให้ลูกได้
- สุกรเป็นสัตว์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตเร็ว ใช้เวลาในการเลี้ยงไม่นานก็สามารถส่งตลาดได้ โดยใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 4 1/2 เดือน ได้น้ำหนัก 60-70 กิโลกรัม และใช้เวลาประมาณ 6 เดือน ได้น้ำหนัก 90-100 กิโลกรัม

- สุกุรช่วยเปลี่ยนอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ให้มีประโยชน์ โดยสุกุรช่วยกินเศษอาหารหรือเศษเหลือจากผลผลิตทางการเกษตรที่มนุษย์ไม่สามารถใช้ประโยชน์โดยตรง เช่น ผลพลอยได้จากการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร อาทิ กากถั่วเหลือง กากเมล็ดธัญพืชต่าง ๆ หรือ กากน้ำตาล เป็นต้น
- การเลี้ยงสุกุรเป็นการใช้ที่ว่างหรือพื้นที่ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ดินทรายที่ไม่เหมาะสมกับการเพาะปลูกพืช ก็สามารถนำมาสร้างเป็นโรงเรือนเลี้ยงสุกุรแทนได้
 - สุกุรช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินได้เช่นเดียวกับสัตว์อื่น ๆ โดยการขับถ่ายมูลออกมา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วสุกุรได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงกว่าโคหรือสัตว์เคี้ยวเอื้อง ทำให้มูลสุกุรที่ขับถ่ายออกมามีแร่ธาตุไนโตรเจน โฟสเฟสซีเมียม และโดยเฉพาะฟอสฟอรัสสูง ดังนั้น จึงสามารถใช้มูลสุกุรในการบำรุงดินหรือใช้เป็นปุ๋ยสำหรับใส่พืชผล ทำให้พืชเจริญเติบโตดี
- สุกุรเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย ไม่ต้องการการเอาใจใส่มากนัก หากผู้เลี้ยงมีการกำหนดตารางการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบแบบแผน เช่น ให้อาหารวันละ 2 มื้อ เช้า-เย็น ทำความสะอาดคอกเป็นงานประจำวัน ส่วนงานอื่น ๆ จัดเป็นงานชั่วคราว เช่น การทำวัคซีน การผสมอาหาร การผสมพันธุ์ เป็นต้น เห็นได้ว่า การเลี้ยงสุกุรสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมได้ โดยไม่กระทบอาชีพหลัก
- การเลี้ยงสุกุรเป็นอาชีพที่คืนทุนเร็ว เนื่องจากสุกุรเป็นสัตว์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตเร็ว ดังนั้น การเลี้ยงสุกุรจึงใช้เวลาไม่นาน และสามารถเรียกทุนกลับจากการลงทุนเลี้ยงได้เร็วกว่าการเลี้ยงสัตว์ประเภทอื่น
- เนื้อสุกุรเป็นเนื้อที่มีรสชาติดี นุ่มรับประทาน เป็นที่นิยมในการบริโภค และยังเป็นแหล่งอาหารโปรตีนคุณภาพดี มีคุณค่าทางอาหารสูง
- มูลสุกุรสามารถใช้ผลิตพลังงานได้โดยสุกุรน้ำหนัก 100-115 กิโลกรัม ขับถ่ายมูลประมาณ 1,200-1,500 กิโลกรัมต่อปี ซึ่งถือว่ามีปริมาณมาก สามารถนำไปผลิตเป็นก๊าซหุงต้ม โดยกระบวนการหมักก๊าซชีวภาพ (biogas) ก๊าซที่ได้เป็นก๊าซมีเทน (methane) ซึ่งไม่มีกลิ่น ไม่มีสี แต่มีคุณสมบัติติดไฟ ปัจจุบันการทำฟาร์มเลี้ยงสุกุรจำเป็นต้องมีการติดตั้งระบบก๊าซชีวภาพ นอกจากจะช่วยลดปัญหามลภาวะแล้ว ยังช่วยลดต้นทุนค่าไฟฟ้าของฟาร์มได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.5 สถานการณ์การผลิตสุกรของประเทศไทย

ปัจจุบันในประเทศไทยมีการเลี้ยงสุกรเพิ่มมากขึ้น จากสถิติการเลี้ยงในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีการเลี้ยงสุกรทั้งหมด 10,191,748 ตัว ส่วนใหญ่เป็นสุกรขุนจำนวน 8,605,766 ตัว (ร้อยละ 84.44) รองลงมาเป็นสุกรพันธุ์จำนวน 935,046 ตัว (ร้อยละ 9.17) และสุกรพื้นเมืองจำนวน 650,972 ตัว (ร้อยละ 6.39) ผู้ผลิตสุกรส่วนมากเป็นการผลิตแบบเสรีและเป็นการผลิตแบบรายย่อย โดยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั้งหมดจำนวน 180,606 ราย จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมากที่สุดจำนวน 15,746 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.72 ของจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั้งหมด ซึ่งผู้ผลิตรายย่อยสามารถที่จะเลิกหรือเข้ามาทำการผลิตได้ง่าย ๆ การเพิ่มขึ้นของการผลิตสุกรภายในประเทศเป็นไปตามกลไกของตลาด คือ ผู้บริโภคมีความต้องการเนื้อสุกรมากขึ้น ทำให้มีการผลิตสุกรมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (กรมปศุสัตว์, 2560) (ภาพที่ 1.1)

ภาพที่ 1.1 สถานการณ์การผลิตสุกรของประเทศไทย
ที่มา: ดัดแปลงจาก กรมปศุสัตว์ (2560)

ประเทศไทยมีการเลี้ยงสุกรกระจายกันอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยในภาคกลางมีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ รองลงมาคือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 21, 20 และ 9 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ ตามลำดับ ปริมาณการผลิตสุกรของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 มีการเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดราชบุรี คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ รองลงมาคือ จังหวัดชลบุรี ลพบุรี กำแพงเพชร และพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 5.51, 4.88, 3.68 และ 3.63 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ ตามลำดับ (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3 จังหวัดที่มีสุกรในปี พ.ศ. 2560 มากที่สุด 10 อันดับแรก

อันดับ	จังหวัด	สุกรทั้งหมด (ตัว)				เกษตรกร (ราย)
		พื้นเมือง	พันธุ์	ขุน	รวม	
1	ราชบุรี	520	170,885	1,527,251	1,698,656	877
2	ชลบุรี	495	32,011	529,119	598,879	189
3	ลพบุรี	5,803	36,176	455,510	553,044	2,015
4	กำแพงเพชร	4,856	6,283	342,758	435,084	3,286
5	พัทลุง	8,887	23,115	337,467	379,719	4,943
6	นครราชสีมา	50,671	28,566	266,062	315,196	7,004
7	เชียงใหม่	74,425	28,345	244,492	305,606	15,743
8	กาญจนบุรี	2,889	30,238	272,581	297,558	2,357
9	สุพรรณบุรี	3,231	21,422	254,737	275,701	1,204
10	ชัยภูมิ	2,798	22,197	222,106	250,333	5,715

ที่มา: ดัดแปลงจาก กรมปศุสัตว์ (2560)

สายพันธุ์สุกรที่เลี้ยงในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์ทางการค้า มีเพียงส่วนน้อยที่ยังคงมีการเลี้ยงสุกรสายพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งมีเพียงร้อยละ 5-6 ของจำนวนสุกรทั้งประเทศ ส่วนมากสุกรพื้นเมืองเลี้ยงโดยชาวบ้านหรือชาวเขาบนที่สูง ซึ่งเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารมากกว่าเพื่อการค้า โดยมีการเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 74,425 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 11.33 ของจำนวนสุกรพื้นเมืองทั้งประเทศ จังหวัดที่มีการเลี้ยงรองมา ได้แก่ นครราชสีมา อุบลราชธานี แม่ฮ่องสอนและตาก โดยมีจำนวน 50,671, 43,208, 37,432 และ 31,808 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 7.72, 6.58, 5.70 และ 4.84 ของจำนวนสุกรพื้นเมืองทั้งประเทศ ตามลำดับ ส่วนสุกรพันธุ์และสุกรขุนมีการเลี้ยงมากที่สุดในจังหวัดราชบุรี โดยมีสุกรพันธุ์จำนวน 170,885 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 18.28 ของจำนวนสุกรพันธุ์ในประเทศ และมีจำนวนสุกรขุน 1,527,251 ตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 18.20 ของสุกรขุนในประเทศ (กรมปศุสัตว์, 2560)

ปริมาณการผลิตสุกรของประเทศไทยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) เป็นการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ ที่เหลืออีกร้อยละ 5 เป็นการส่งออก ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยยังมีปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease; FMD) ทำให้ยังไม่สามารถส่งออกเนื้อสุกรสดได้มากนัก เพราะถูกกีดกันเรื่องโรคระบาดเข้าสู่ประเทศผู้ซื้อ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการเลี้ยงสุกรในประเทศมีการจัดการที่มีมาตรฐานมากขึ้น มีการจัดการป้องกันโรคระบาด รวมถึงพัฒนากระบวนการผลิตให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ การส่งออกเป็นการส่งออกในรูปของเนื้อสุกรและเนื้อสุกรแปรรูปร้อยละ 1-2 และสุกรมัชีวีร้อยละ 3-4 เนื้อสุกรส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศจีน (ฮ่องกง) ส่วนเนื้อสุกรแปรรูปส่วนใหญ่ส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น สำหรับสุกรมัชีวีถูกส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ลาว และเมียนมาร์ โดยในปี พ.ศ. 2556 มีการส่งออกเนื้อสุกรประมาณ 2,393 ตัน ส่วนเนื้อสุกรแปรรูปมีการส่งออกประมาณ 13,429 ตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกเนื้อสุกรสดแช่แข็งประมาณ 363 ล้านบาท และเนื้อสุกรแปรรูปประมาณ 2,606 ล้านบาท ส่วนการนำเข้าเป็นการนำเข้าส่วนอื่น ๆ ที่บริโภคได้ของสุกรแช่เย็นและแช่แข็ง เช่น ตับ นำเข้าจากประเทศเยอรมนี เกาหลีใต้ แคนาดา เดนมาร์ก และส่วนอื่น ๆ ได้แก่ หนัง และเครื่องในอื่น ๆ นำเข้าจากประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี อิตาลี และเบลเยียม

1.6 สถานการณ์การผลิตสุกรของโลก

ปัจจุบันการเลี้ยงสุกรในโลกมีความแพร่หลายและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังแสดงในภาพที่ 1.2 กล่าวคือ ภายในระยะเวลา 57 ปี (ค.ศ. 1961-2018) นับตั้งแต่มีการบันทึกตัวเลขทางสถิติของการผลิตสุกรในปี ค.ศ. 1961 เป็นต้นมา พบว่า การผลิตสุกรมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นประมาณ 42 เปอร์เซ็นต์ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต (FAO, 2018)